

Komentář: Solární daň platí. Snaha o udržení nízkých cen elektřiny převážila zájmy solárních investorů

26% daň ze solární elektřiny není protiústavní. Ve středu tak rozhodl Ústavní soud. Soudci se přiklonili na stranu vlády, naopak argumenty provozovatelů elektráren je nepřesvědčily. Boj však nekončí.

17. 05. 2012 | Martin Archalous

Ve zkratce:

Ústavní soud argumentoval i složitou hospodářskou situací. Samozřejmě, ekonomické důvody nemohou omluvit zásah do ústavních práv a svobod. Ale podpora solární elektřiny žádná základní práva nechrání a je tak zcela na rozhodnutí Sněmovny, jestli ji považuje za potřebnou a užitečnou a v jaké výši ji bude vyplácet.

Více než rok ležel u Ústavního soudu návrh skupiny senátorů na zrušení takzvané **solární daně**, která snižuje státní příspěvek na podporu elektřiny ze slunečního záření. Ve středu 16. května 2012 konečně Ústavní soud vynesl rozhodnutí. Návrh byl zcela zamítnut, 26% srážková daň platí i do budoucna. Kromě toho dále platí zdanění bezplatně přidělených **emisních povolenek** a zrušení daňových prázdin.

„Zájem na udržení nízkých cen elektřiny převážil nad zájmy solárních investorů.“

Co se vlastně stalo?

Když Česká republika vstupovala do EU, zavázala se vyrábět nejméně 13 % elektřiny z obnovitelných zdrojů. K tomu měly pomoci **dotace výkupních cen elektřiny**. Náklady na tuto dotaci se měly rozložit na všechny spotřebitele. Cena elektřiny měla vzrůst maximálně o jednotky procent. Už tehdy v parlamentu zaznělo varování poslance Římana, že situace se může vymknout z ruky a náklady pro jednu rodinu mohou být až 3 200 Kč ročně. Tehdy však zůstal nevyslyšen.

**Komentáře Nazeleno.cz:
Solární daň a ceny elektřiny**

- [Komentář: Solární daň platí. Snaha o udržení ceny elektřiny převážila zájem solárních investorů](#)
- [Komentář: Vydělá stát na solární dani?](#)
- [Zdanění solární elektřiny: Proud zdraží o 5,5 %](#)
- [Solární panely jsou hnusné, říká poslankyně](#)
- [Komentář: Ukončení podpory pro zelenou energii mne nepřekvapuje](#)

V roce 2008 klesla **cena solárních panelů** o 40 % a **garantované výkupní ceny** tak znamenaly nejen pokrytí nákladů, ale i vysoký a státem garantovaný zisk. V této chvíli byla ještě možná náprava, počátkem roku 2009 však padla vláda a v nastalém zmatku nebylo možné do konce roku změnit potřebný zákon (zda to bylo kvůli politickým turbulencím nebo pro různé lobbyistické tlaky, je dodnes předmětem sporů). V Česku začaly růst **velkokapacitní solární parky**. Instalovaný výkon stoupal, brzy dosáhl kapacity dvou Temelínů. Poplatek za OZE zdražil elektřinu o 10 % a hrozil další nárůst. To vše v době počínající hospodářské krize.

Nová vláda v roce 2010 už nemohla změnit smlouvy, které byly uzavřeny na 20 let, proto zavedla tři nepřímá opatření:

1. Zavedla 26 % a 28 % daň na výnosy ze solární elektřiny pro elektrárny uvedené do provozu v letech 2009 a 2010.
2. Zrušila pětileté „**daňové prázdniny**“.
3. Uvalila darovací daň na zdarma přidělené **emisní povolenky**.

Sluneční park ve Strašicích u Rokycan. [Vědecko-technický park areál můžete i navštívit.](#)

Foto: Archiv Nazeleno.cz

Skupina senátorů napadla v březnu loňského roku tyto změny jako protiústavní. Ve středu Ústavní soud konečně rozhodl a návrh v plném rozsahu zamítl. Jak se vypořádal s jednotlivými argumenty?

Argumenty navrhovatelů pro zrušení daně

1. Nerovnost

Daň byla uvalena pouze na **solární elektrárny** uvedené do provozu v letech 2009 a 2010. Nedotkla se ani starších elektráren, ani např. biomasy. Skupina senátorů toto označila za svévolnou a neopodstatněnou diskriminaci. Podle Ústavního soudu ani rovnost před zákonem nelze chápat absolutně. U práv základních nebo politických (právo na život, na svobodu, volební právo...) je nerovnost vyloučena. U práv dalších (sociálních, hospodářských...) je určitá nerovnost možná, pokud se zakládá na objektivních a rozumných důvodech. Zavedení daně pouze pro některé elektrárny bylo odůvodněno razantním **poklesem nákladů** v daném období, což je z pohledu Ústavního soudu důvod dostatečný.

2. Zásah do oprávněných očekávání a právní jistoty

Investoři měli od státu garantovány jisté podmínky, se kterými počítali při své investici, při jejím financování (především při získávání úvěrů). A všichni přece víme, že pravidla se uprostřed hry nesmějí měnit. Co na to soud? Podle Ústavního soudu je nutné chránit **právní jistotu** a oprávněná očekávání. To ale neznamená, že zákony nelze měnit vůbec. Naopak, pokud se zásadně změní podmínky (např. výrazně klesne cena panelů), stát na to může adekvátně reagovat. Jinými slovy, žádný investor nemůže očekávat, že potom, co uskuteční svou investici, zůstanou všechny české zákony 20 let stejné. Ústavní soud se opřel o rozhodnutí soudů Německa, Rakouska, Španělska, USA a dalších, které došly ke stejnému závěru.

3. Rozpor s mezinárodním právem

Česká republika se v EU zavázala k **podpoře obnovitelných zdrojů**. Zdaněním je tento závazek porušen. Ani zde soud neshledal problém: Evropské směrnice o obnovitelných zdrojích připouštějí (a v některých situacích přímo požadují) přehodnocování podpory v nových podmínkách. **Obnovitelné zdroje** je třeba podporovat pouze tak, aby mohly konkurovat těm klasickým. Nesmějí je ale výrazně převýšit. Podle premiéra dokonce, pokud by vláda nezasáhla, mohl by ČR hrozit trest za nepřiměřenou podporu.

4. Zákon platí zpětně

Senátoři namítali, že zdanění je vlastně zpětnou změnou smlouvy. Stát před rokem něco slíbil, teď si to rozmyslel a zpětně předělal už existující smlouvy (a zamaskoval to jako daň, která ale na nikoho jiného nedopadne). Ústavní soud se s tímto argumentem neztotožnil. Protiústavní by bylo, kdyby daň zasáhla už vyplacené podpory (což se mimochodem stalo u stavebního spoření). Tady však zdaňujeme jen budoucí výplaty. Zákon tak dopadá na již existující smlouvy, ale nemá účinky do minulosti. To se děje běžně (prakticky každá změna zákona více či méně dopadá na už existující vztahy), a pokud je takový zásah přiměřený, nelze proti němu nic namítat.

5. Zásah do práva vlastnit majetek a práva svobodně podnikat

Dále navrhovatelé tvrdí, že stát zavedením daně porušil jejich **majetková práva** a fakticky zabránil podnikat v daném oboru. Ani s tím se Ústavní soud neztotožnil. Svě rozhodnutí opřel o výpočty a analýzy [Energetického regulačního úřadu](#), podle kterých v prvních letech podpory byla návratnost investice 15 let. Propad ceny panelů ji snížil na 8-9

let, zavedené změny ji vrátily na původní úroveň. Pokud stát nějakému podnikateli garantuje patnáctiletou **návratnost investice**, rozhodně to není zásah do svobody podnikat. Naopak, stále se jedná o velice příznivou podporu. Podle Ústavního soudu by snad bylo možné o zrušení daně uvažovat, pokud by se díky ní stala investice téměř nenávratnou. K tomu však zde nedošlo. Investoři sice čísla zpochybňovali a napadali výpočty ERÚ jako chybné, podle Ústavního soudu však pro tato tvrzení nepředložili dostatečné důkazy.

Stop-stav trvá, ale domácí solární elektrárnu zprovoznit můžete. Jak na to?

- V roce 2012 si někteří zájemci budou moci pořídit **malou elektrárnu**, zatímco stavby nad 30 kW stále není možné do sítě připojovat.
- Investice není tak výhodná jako při boomu fotovoltaiky, ale dá se očekávat **příjemná návratnost** a zhodnocení peněz na vyšší úrovni, než poskytují banky.
- Ještě před vyplněním prvního formuláře, kterým budete žádat příslušného **distributora elektřiny o rezervaci výkonu**, by oslovení odborníci měli stanovit, zda je váš dům pro stavbu domácí elektrárny vůbec vhodný.
- Výkon ovlivňuje **orientace a sklon modulů**. V ideálním případě by měly být moduly orientované na jih se sklonem 35°.
- Pro nejžádanější **výkon nepřesahující 5 kW** potřebujete u sedlové střechy plochu přibližně 40 m², u rovné střechy asi 100 m².
- Stavba elektrárny zabere **asi týden času**.
- Licenci k provozování elektrárny vydává **Energetický regulační úřad**.

Zájem na udržení nízkých cen elektřiny převážil nad zájmy solárních investorů

Celkově lze rozhodnutí Ústavního soudu shrnout tak, že **veřejný zájem** na udržení nízkých cen elektřiny převážil nad zájmy solárních investorů. Ústavní soud argumentoval i složitou hospodářskou situací, ve které se Česká republika nachází. Samozřejmě, ekonomické důvody nemohou nikdy omluvit zásah do ústavních práv a svobod. Ale podpora solární elektřiny žádná základní práva nechrání (na rozdíl třeba od důchodů nebo pomoci v hmotné nouzi) a je tak zcela na rozhodnutí Sněmovny, jestli ji považuje za potřebnou a užitečnou a v jaké výši ji bude vyplácet. A poslanci samozřejmě musí přihlídnout i k tomu, co si můžeme s naším rozpočtem dovolit.

Boj nekončí, šanci mají malovýrobci i cizinci

Ústavní soud si však nechal otevřená pomyslná zadní vrátka. Prohlásil sice, že **solární daň** jako celek není protiústavní, v jednotlivých případech by tomu tak ale být mohlo. Pokud by tedy investor (například malá česká firma nebo domácnost či jednatel bez silného finančního zázemí) u soudu prokázal, že daň pro něj má "rdousící efekt" (například **nemůže splácet úvěr**, zdanění ho přivedlo ke krachu), mohl by se svojí žalobou uspět a získat od státu náhradu. Asociace CZEPHO už ohlásila, že je připravena poskytnout těmto podnikatelům svou podporu.

Zahraniční solární investoři se proto mohou obrátit na **mezinárodní rozhodčí tribunály**. Nález Ústavního soudu platí pro české soudy, mezinárodní arbitři jím však vázání nejsou a je možné, že budou mít jiný názor. Kdo tuto možnost využije, bude mít ale zhoršenou pozici. Přestože rozhodnutí českého Ústavního soudu není pro arbitry závazné, ignorovat jej mohou jen těžko. To byl ostatně jeden ze záměrů skupiny senátorů. Jak už při podání návrhu sdělila magazínu *Nazeleno.cz* senátorka Gajdušková: „Je nutné, aby

nezpochybnitelná právní autorita, kterou je Ústavní soud, řekla jasné stanovisko. Pokud je zákon v pořádku, pak se výrokem Ústavního soudu omezí možnost případných arbitrází.“ Zdá se, že alespoň částečně to zafungovalo. Někteří investoři už prohlásili, že se s daní smíří a tuto možnost nevyužijí.

Otevřenou otázkou zůstává další osud daně. Podle původních plánů měla platit jen 3 roky (2011-2013), už dnes ale někteří politici uvažují o dalším posunu. „Tyto úvahy jsou v přímém rozporu s dnešním nálezem, protože pak už by nebyla zachována 15-letá návratnost. Pokud by byl tedy **solární odvod** prodloužen i po roce 2013, měl by US v souladu s tímto svým rozhodnutím takovou změnu zrušit,“ říká právník Pavel Doucha z advokátní kanceláře Šikola a partneři, která zastupovala téměř sto investorů.

Majitelé elektráren protestují

Sdružení podnikatelů ve **fotovoltaice** soudní nález kritizuje: „Zpětný zásah do stability právního prostředí, narušení **garance návratnosti investic** a rovnosti před zákonem může vybudovat nebezpečný precedent, který pak bude moci některá příští vláda zneužít u jakéhokoliv podnikatelského sektoru,“ říká Pavel Šich, předseda Aliance pro energetickou soběstačnost. „Solární daň nás vede do energetického skanzenu,“ doplňuje Martin Sedlák. Podle Aliance zvolila ČR řešení v Evropě nevídané, ostatní státy postupují při změnách v dotacích mnohem rozvážněji. Stát také ignoruje další složky ceny energie (poplatky za distribuci, marže energetiků...), které jsou podle Aliance také nepřiměřeně vysoké. Česká fotovoltaická průmyslová asociace (CZEPHO) se kromě toho obává dopadu na pověst ČR v zahraničí. „Je otázka, jaký to bude mít na vnímání České republiky jako stabilního a transparentního podnikatelského prostředí.“

Zdroj: <http://www.nazeleno.cz/energie/komentar-solarni-dan-plati-snaha-o-udrzeni-nizkych-cen-elektřiny-prevazila-zajmy-solarnich-investoru.aspx>